

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Richardi Arsdekin Soc. Jesu Sac. Theol. Professoris Theologia Tripartita Universa

Complectens nunc Bibliothecam perfectam Viri Ecclesiastici, ordine
sequenti

Controversiae Heterodoxae Ac Scholasticae - Cum speciali Notitia rerum
Modernarum, & Chronologia totius Monarchiae Sacrae, & Saecularis,
Pontificum, Conciliorum &c. Haeresum omnium, ac Propositionum
damnatarum Mundi Sex Aetatum ...

Archdekin, Richard

Dilingae, 1687

§. 1. Status, & historia hujus Controversiæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38447

rorem in hac præscientia situm fuisse, Vide ne teipsum non minus quam tuos Adversarios incautè impugnes. Nam & ipse, saltem in decretis conditionatis, præscientiam de omni objecto etiam sub conditione futuro in Deo admittis; & tamen ex præscientia sic habita sequetur vim meriti absolutam competere operibus ut conditionatè futuris, si id ex vi scientiæ mediæ sequi debeat: Parum enim refert sive Deus in decretis, sive per scientiam mediam opera illa præcognoscat ad hoc ut rationem meriti obtineant, in quo illis attribuendo hæretici illi meritò damnati fuere. Atque ita ut alios in Pelagianum illud Pelagus demergas, teipsum in eandem ruinam incautè præcipitas.

Sunt & alii, qui scientiæ mediæ Patronis objiciunt, quod velint esse primi istius scientiæ authores, cum tamen ea sit antiqua, & pridem cognita: at contra alii ex adversariis eam novitatis insimulant. Nec desunt alii qui scientiam mediam penitus abstrusam, & inconceptibilem esse affirmant: alii verò eam ut nimis apertam, & facilem gratiæ & libertatis conciliatricem accusant, cum mysterium hoc maximè reconditum esse omnes agnoscant. Hæ accusationes dum semutuo interimunt, nostra responsione non egent.

Stant autem pro hac Scientiâ, præter Authores Societatis, variæ Academiæ, ac Doctores celeberrimi. Pro eadem apud Hennum & Philalethem cap. 3. §. 3. à pag. 175. ex *Archiepiscopis* enumeratur Hugo Cavellus, Antonius Peres, Augustinus Anrolinus, Gafper Nemius Duaci olim Professor: Ex *Episcopis* Malderus, Mascarenius, Dietalepius, Manriquez, Abelli, Crespi, Joannes Stienus, Levinus Torrentius, S. Franciscus de Salecius, novum Ecclesiæ tam sanctitate quam doctrinâ columnen & ornamentum. Ex quibus discernet idoneus lector, hanc Scientiam, & quæ illi innituntur dogmata, inter sanæ, solidæque doctrinæ articulos liberè recipiendam, etsi contra eam à pluribus more Scholastico disputetur, uti fit in Controversia sequenti.

CONTROVERSIA SECUNDA.

An detur Prædeterminatio Physica à Deo ad omnes actiones creaturarum.

§. I.

Status & Historia hujus Controversiæ.

POST Disputationes coram summo Pontifice institutas à Patribus Dominicanis contra scientiam Mediam & affines Controversias, rogarunt impensè Patres Societatis, ut sibi quoque liceret contra Prædeterminationem physicam, præsertim in materia de gratia, sua argumenta depromere. Itaque de illa coram Paulo V. habitæ sunt à P. Bastida octo disputationes, quæ durarunt usque ad diem 22. Februarii anni 1606. In quibus contendebat gratiam quæ est efficax in actu primo non esse talem ex sua physica entitate, sic ut eâ posita in voluntate, implicet contradictionem ex vilis gratiæ non sequi voluntatis consensum: idque ex quatuor potissimum principiis concludebat. Primò, ex testimoniis Scripturæ sacræ: 2. ex definitionibus Conciliorum Tridentini, Atracianæ, & Senonensis:

3. ex doctrina S. Augustini & ex aliis Ecclesiæ Patribus: 4. ex consensione quam conabatur ostendere inter hanc, & doctrinam Calvinii, non enim videbatur adhuc eo tempore in hoc conatu nimium excedere, cum paulò ante ab adversariis, prolixis parallelis, doctrina Molinæ, cum Pelagii institutis collata fuisset. Omnibus absolutis talis fuit Pontificis sententia, qualem de scientia media in §. II. supra retulimus.

Status itaque hujus celeberrimæ Controversiæ de Prædeterminatione physica genericè sumpta hic est. An ut creatura agat, necessariò prærequiratur prædeterminatio physica, quæ sit prævia aliqua motio ad singulas actiones à Deo producta in causa secunda, per quam applicetur, & determinetur ad agendum.

Prima sententia propria est Thomistarum, quæ asserit, præter concursum concomitantem, quem ponimus, causæ primæ cum secunda, necessariam esse motionem illam antecedentem, quæ posita creatura debeat agere, & quæ non posita nequeat operari, sive sit agens necessarium, sive liberum.

Disconveniunt tamen inter se Thomistæ in assignanda Entitate in qua præcisè consistat illa promotio. Primò, Bannez, Caprera, aliique apud Ruiz de Vol. Dei disp. 46. sect. 1. volunt esse qualitatem physicam & fluentem à Deo causis Secundis impressam, & per modum partialis principii prius naturam complementem actionem creaturæ; & sic dicendum est hanc præmotionem se tenere ex parte actus primi.

Secundo, docet Nazarius, & Capezudo, esse ipsam actionem creaturæ prout illa procedit à Deo ut causa determinante, & simul à creatura ut causa determinata; & juxta hanc expositionem, prædeterminatio videretur se tenere ex parte actus Secundi. Alii recentius ajunt, illam consistere in applicatione omnium prærequisitorum ad actum secundum, sive ad actionem necessariò ponendam.

Tertiò, Alvarez & Zumel tradunt prædeterminationem esse aliquid neque spectans ad actum primum, neque ad actum secundum, sed inter utrumque aliquid medium de utroque extremo aliquid participans, quam motionem virtuales nuncupant. Sed ista entitas media nullâ potest ratione fulciri; per hoc enim omninò corrui, quod neque D. Thomas, neque alii Theologi dividentes adæquatè actum in primum & secundum, talis actus medii unquam meminissent. Quodque per se inexplicabile videatur, aliquam rem absolute existere, & simul de actu primo aliquid participare.

Secunda opinio est Scotistarum, negantium creaturas applicari ad agendum per ullam hujusmodi entitatem illis intrinsicè inditam, asserunt tamen illas per decretum Dei extrinsecum, absolutum, & efficax ad agendum applicari ac determinari. In hoc igitur à Thomistis tantum discrepare videntur, quod hi doceant præviam creaturæ applicationem fieri per aliquid causæ creatæ intrinsecum, Scotistæ verò per aliquid extrinsecum. Sed neque sic prioris sententiæ difficultates satis evitant, neque desunt propriæ quas insuper incurrunt.

Tertia opinio prioribus opposita, & Scholæ Societatis universæ propria; rejicit omnem istiusmodi prædeterminationem physicam: Negatque applicationem

plicationem causæ secundæ ad agendum aliam esse necessariam, quam ut Deus in actu primo paratus sit suum illi concursum præstare ad agendum, & creaturâ seipsam determinante, Deus simul per eandem actionem cum illa operetur: quod ex dictendis magis exponetur.

§. II.

Ostenditur Prædeterminationem Physicam non esse admittendam ad causas sive necessarias, sive liberæ.

Dico primò, Ad actiones causæ necessariæ superflua est omnis physica prædeterminatio.

Probatur. Ideo ab aliis requiritur illa prædeterminatio, ut causa creata per illam determinetur ad agendum. Sed causa necessaria per naturam & entitatem suam est sufficienter determinata ad agendum positis omnibus ad actionem prærequisitis ex parte creaturæ, & decreto præbendi concursum concomitantem ex parte Dei, absque alio determinante, aut applicante. Ergo illa prædeterminatio in causis necessariis est omnino superflua.

Neque dicas, ad hoc requiri præmotionem divinam ut potentia creata, per se incompleta & insufficientis, à causâ prima compleatur & applicetur ad agendum, sicut instrumenta debent præmoveri & applicari à causa principali.

Nam contra, causâ necessaria posita cum omnibus prærequisitis, & concursu Dei sibi oblato, per seipsam ita est completa ad agendum, ut nequeat actionem omittere; idè enim causa illa dicitur necessaria, quia ad unum est determinata sine potentia ad oppositum: ergo illa sic constituta non requirit aliunde ad agendum applicari. Neque verum est quod creaturæ se habeant sicut instrumenta illa quibus nulla inest virtus operandi, ideoque debent ab artifice præmoveri: habent enim causæ creatæ virtutem intrinsecam à Deo sibi inditam respectu effectuum ad quos ex sua natura ordinantur; non enim admittent adversari illas merè passivè, & mortuo modo ad agendum admoveri, sicut in instrumentis propriè dictis fieri solet.

At, inquires, cum Philosopho 2. *Physic. textu 33.* Omne quod movetur ab alio movetur. Sed non ab alio quàm à Deo: ergo prærequiritur præmotio divina ad omnem actionem creaturæ.

Respondeo negando consequentiam. Non enim dicit omne quod movetur ab alio præmoveri, sed simpliciter moveri. Sufficienter autem quælibet causâ movetur à Deo, Primò, per hoc quod simul concurrat coëfficiendo cum ea quamlibet illius actionem, quam sine divino concursu non posset sola exercere: Secundò, præbendo creaturæ præviam virtutem effectivam omnis operationis ac motionis, qua ratione omnis actio & motio creaturæ, à Deo tanquam prima illius causâ procedit. Quo etiam sensu alibi dicit Aristoteles, elementa moveri à generante, ex eo tantum quod à causâ quæ generat, sive inducit formam elementi, indita sit elemento vis naturalis quæ per se sursum aut deorsum moveatur, generante etiam absente, & nullum motum actu imprimente. Adde, non paucos dictum Aristoteles sic legere; Omne quod movetur ab aliquo movetur; nempe vel ab alio, vel à seipso.

R. P. Arsdck. Tom. I.

Dico secundò: In agentibus liberis prædeterminatio physica non videtur illo modo posse consistere cum libertate actus prædeterminati.

Probatur: Potentia libera est positis omnibus ad agendum immediatè prærequisitis potest agere & non agere; ut constat & lumine rationis, & consensu communi, etiam in Schola Doctoris Angelici. Atqui posita prædeterminatione voluntas non potest agere & non agere, sed debet infallibiliter id agere ad quod determinata est, sine potentia hic & nunc expedita ad oppositum. Ergo prædeterminatio physica non potest consistere cum libertate.

Minor probatur: Quia, omnis suppositio antecedens immediatè actum, independens à voluntate, & actum infallibiliter inferens, tollit potentiam liberam agendi & non agendi; determinat enim præcisè ad actionem, sic ut stante illâ suppositione impossibile sit voluntati actum omittere. Ex hoc enim capite necessarius est amor beatificus, aut quicumque actus voluntatis qui ex necessitate elicitur. Atqui prædeterminatio physica est talis suppositio immediatè antecedens, & independens, infallibiliter inferens actum voluntatis, in hoc enim plerumque Thomistæ conveniunt. Ergo posita & stante prædeterminatione non manet voluntati potentia agendi & non agendi, adeoque necessariò præjudicat libertati actus prædeterminati.

Confirmatur nostra probatio: Gratia efficax non consisteret cum libertate si ita per se determinaret voluntatem ad eliciendum actum bonum, ut posita gratiâ impossibile foret non sequi consensum voluntatis. Ergo neque prædeterminatio physica consistet cum libertate, cum eâ posita impossibile sit non sequi actum prædeterminatum. Antecedens patet ex Tridentino *sess. 6. cap. 4.* asserente hominem posse dissentire gratiæ si velit: item, hominem posse abjicere gratiam si velit: quia censebat aliàs efficaciam gratiæ non stare cum libertate.

Respondent primò Thomistæ, ad minorem nostri argumenti cum distinctione, & dicunt, Posita prædeterminatione voluntatem posse agere & non agere, in sensu diviso, id est, considerando voluntatem per se, & ut est potentia divisa ab actuali prædeterminatione, etsi nequeat non agere, in sensu composito, hoc est, componendo voluntatem cum actu prædeterminato, quem non potest non elicere ex hypothesei quod illum actu eliciat, quam dicunt esse necessitatem merè consequentem: atque ita ajunt intelligendam esse definitionem potentiæ liberæ, ut sufficiat posse agere vel non agere in sensu diviso: quo etiam modo aliqui conantur explicare sensum Tridentini. At contra: Non habet voluntas in casu potentiam non agendi in sensu diviso; quia stante prædeterminatione non habet potentiam ponendi istum sensum, sive carendi actuali exercitio actus prædeterminati, quod probo, Non ponitur actu sensus divisus nisi ab eo qui potest auferre prædeterminationem; atqui in voluntatis potestate non est auferre aut excutere prædeterminationem, quæ à Deo solo voluntati imprimitur: ergo non est in potestate voluntatis ponere sensum divisum: ergo nec in sensu diviso actum omittere.

Respondent secundò, Posita prædeterminatione, cum potentia ad agendum, remanet etiam potentia ad non agendum, quia saltem permanet ipsa volun-

P 2

tas per